

SANT PERE DE RODES

Alt Empordà

Des de Palau-saverdera per Sant Onofre i retorn pel camí del mas Ventós

Distància	12,7 km
Desnivell acumulat	719 m
Nivell de dificultat	fàcil
Data	2 de gener de 2017
Cartografia	Editorial Alpina. Cap de Creus (1:25000)
Recursos consultats	Revista Saverdera XXI Palau-saverdera. Rutes a peu. Ajuntament de Palau-saverdera
Punts per a GPS	https://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=16088968

Dels diversos itineraris que menen al conjunt monumental format pel monestir de Sant Pere de Rodes, el poblat medieval de la Santa Creu i el castell de Sant Salvador, escollim aquest que s'hi adreça pel vessant de migdia des de Palau-saverdera. Té tots els elements per resultar una ruta d'allò més plaent i interessant. Camins ben fressats, senyalitzats, de bon fer, monuments i paisatge. Si estem de sort i el dia és clar, després d'una tramuntanada, el gaudi serà complet.

Quan la vàrem realitzar, vam tenir la sort de coincidir amb en Joan Padrosa, de Palau, muntanyenc i bon coneixedor de la contrada, que ha pres part en la recuperació de camins i en la localització de megàlits. Va tenir la gentilesa d'acompanyar-nos i fer-nos conèixer indrets com l'Amagatall dels Bandolers, a més de facilitar-nos informació que ens ha resultat valuosa per redactar aquesta ressenya.

Accés

Aquest itinerari comença a l'aparcament que hi ha al costat del Centre Cívic de Palau-saverdera. S'hi arriba pujant pel carrer Nou des de la rotonda d'accés al poble i girant a l'esquerra a l'alçada de l'esmentat Centre Cívic.

Una bona alternativa és començar-lo des de la Font de Dalt. S'hi accedeix continuant fins més amunt pel mateix carrer Nou i girant a l'esquerra pel de la Font. En aquest punt hi ha indicadors d'inici de diversos itineraris de senderisme que surten de Palau.

Palau-saverdera (100m)

El lloc de Palau és documentat d'ençà el segle X. L'església de Sant Joan, romànica del segle XI, fou construïda sobre una antiga vil·la romana. Però el poblament d'aquestes terres reula molt més en el temps, com ho testimonien els nombrosos monuments megalítics escampats arreu de la serra de Rodes i l'Albera.

Sortim del poble seguint un dels camins històrics, el de l'ermita de Sant Onofre. Hi ha rètols indicadors de diferents itineraris i coincideix amb el GR 92-0 (Llançà-Villaüt). El deixem aviat: a l'ombra d'una gran alzina surera anem a la dreta. Podem continuar recte i fer drecera, a costa de perdre'ns la visita al grup de dòlmens coneguts com de la Fontasia. Poques passes més enllà tornem a anar a la dreta, seguint una carrerada entre parets de pedra seca, on hi podem admirar un pont amb volta de punta d'ametlla sobre el rec (rasa, torrentera) de Veta Negra. A la bifurcació continuem recte (N), recuperem el camí que hem deixat fa poc i el prenem a mà dreta.

Megàlits dels Escalons d'en Poet (197~223m)

Ben senyalitzats. Formen el conjunt un dolmen, dos paradòlmens i un menhir. El primer d'ells té la coberta aterrada. Per això els amos del tros l'anomenaven la «barraca espatllada».

Dolmen de la Fontasia (250m)

No gaire més amunt dels d'en Poet. També ben indicat, li manca la coberta. En algunes ressenyes se l'anomena com «de la Fantasia».

Tornem a creuar el rec de Veta Negra i recuperem el camí a Sant Onofre. Per visitar el megàlits ens ha calgut apartar-nos de les sendes tradicionals per seguir corriols oberts expressament per a aquest fi. Tots però són nets i fressats.

Continuem en fort pendent i, dos-cents metres més amunt, deixem a mà dreta el camí a la cova de Veta Negra. La bifurcació està indicada. Si el seguíssim, poc abans de la cova trobaríem el que s'enfila al castell de Sant Salvador.

Continuem a mà esquerra. Com que el camí és un bon tirapit, alguns romeus que acudien a Sant Onofre acostumaven a prendre'n un altre més llarg però menys costerut.

Passem pels castanyers d'en Queló Mateu. Més amunt, quan el camí fa una colzada, surt a mà dreta un altre que també menava a Sant Salvador. Actualment està força perdut.

Sant Onofre (425m)

Situada sobre un replà a mitja alçada de la serra i encinglerada per migdia, aquesta ermita és un magnífic balcó de la tota la plana empordanesa i les serralades que l'envolten. En un dia clar, després d'una tramuntanada, podem atalaiar la badia de Roses i el Montgrí, les Gavarres, el Montseny, Rocacorba, el Far, el Puigsacalm, la Mare de Déu del Món, el Taga, el Bassegoda, el Comanegra, les Salines i el massís del Canigó.

Hi ha constància del santuari des del segle XIV, però l'edifici actual amb la capella i la casa de l'ermita són posteriors (XVI-XVII). S'hi celebra aplec anual el dissabte de la segona Pasqua i té una font que raja tot l'any.

De l'explanada que hi ha passada l'ermita, en surt un costerut corriol, indicat i senyalitzat, que puja a l'Amagatall dels Bandolers. També en parteix el camí entre Sant Onofre i Palau pel Turó.

Amagatall dels Bandolers (500m)

Conegut també com a abrís del Fitó, cova dels Pastors o dels Lladres. És una balma sota un gran bloc, closa amb pedra seca, al peu del rocallós turó del Fitó (o Fitor). Ha estat utilitzada com a refugi des de temps ben reculats, a jutjar per alguns elements que s'hi han localitzat.

Hi ha una història, tal vegada llegenda, relacionada amb l'indret de quan s'hi hauria refugiat la banda del «Relotger» del Pont de Molins mentre es guaria un dels components de l'escamot. Els bandolers obligaven a l'ermità de Sant Onofre, un tal Pere Olivet, a portar-los vitualles. Probablement es tracti del «Relotger de Creixells» un bandoler de certa anomenada que actuava a l'Empordà pels volts de la tercera carlinada, a qui Josep Pla va dedicar una de les seves obres.

Baixem de l'amagatall i prenem la pista que flanqueja el vessant meridional de la serra, entre Sant Onofre i el mas Ventós. Deixem el mas a mà esquerra i poc més enllà abandonem la pista per la que hem vingut per la del coll del Mosquit, a mà dreta. Hi ha un indicador a la bifurcació. La deixem després d'una colzada per l'ample camí a la Santa Creu, que trobem a mà esquerra. Un centenar i escaig de metres més enllà, marxem per un corriol a mà dreta (senyals de pintura groga) que puja al menhir de Santa Helena.

Menhir de Santa Helena (583m)

Senyalitzat amb un rètol al costat d'un cúmulo de blocs (1). Continuem el camí que ens retorna a la pista al coll del Mosquit. Quan aquesta s'acaba sobre una balconada, carenegem per corriol fins al coll. Perdem uns metres per l'altre vessant fins al camí que, entre llaçades, puja del monestir al castell.

(1) Es deu tractar d'un menhir tombat. Llecs com som en la matèria, no hem sabut identificar-lo entre el munt de roques o les del seu voltant.

Castell de Sant Salvador (682m)

Situat al punt més alt de la serra de Rodes, és un castell roquer conegut també com castell de Verdera o de Sant Salvador de Verdera. Fou construït entre el segle IX i X pels comtes d'Empúries, malgrat que durant anys restà en condomini essent causa freqüent de litigi entre aquesta casa i l'abadia de Sant Pere de Rodes.

La imponent muralla que l'envolta fou construïda per Ponç IV d'Empúries, a finals del segle XIII, constitueix un dels millors exemples d'arquitectura militar de l'època. És una talaia estratègicament situada: a la panoràmica que albiràvem des de Sant Onofre, s'hi afegeix el domini visual sobre bona part de la costa. Per això, quan va perdre la seva funció militar, va seguir utilitzant-se com a punt de guaita contra la pirateria.

Per migdia hi arriba el camí carener pel puig de Queralbs, al que s'hi ajunten per ponent, el ja esmentat de Palau per la Veta Negra, i per sol ixent el de la Selva de Mar pels Quindals. Nosaltres però retornem pel que hem vingut i el seguim fins al monestir.

Sant Pere de Rodes (513m)

Sant Pere de Rodes, o de Roda és una joia del romànic català. Les primeres notícies d'aquest monestir daten de l'any 878, com a dependent del de Sant Esteve de Banyoles. Tot i que els vestigis arquitectònics més antics conservats poden correspondre a l'època romana.

A la primera meitat del segle X s'independitzà com a nou monestir benedictí. Sotmès únicament al control de la Santa Seu, començà una etapa de prosperitat que perduraria fins al segle XIV. La decadència va fer que la comunitat abandonés el cenobi a les darreries del segle XVIII precedida de degradació, ruïna i espoli. Fins que la Generalitat va emprendre les primeres obres de restauració l'any 1935.

Del monestir continuem per l'ample camí pavimentat fins al poblat de la Santa Creu.

Santa Creu de Rodes i església de Santa Helena (540m)

El de la Santa Creu és un poble medieval abandonat format per les restes dels habitatges, dues torres i l'església de Santa Helena, l'únic edifici del nucli que es manté dempeus. Les darreres intervencions arqueològiques realitzades han confirmat l'existència d'una vila medieval closa entre muralles, d'entre els segles XI i XVI, i una necròpolis d'entre el VIII i el IX.

Des d'aquí prenem un camí paral·lel a la carretera d'accés al conjunt monumental que ens retorna al mas Ventós.

Mas Ventós (460m)

Ruïnes consolidades d'un antic mas, al costat de la carretera entre Vilajuïga i el Port de la Selva. Hi ha una gran àrea d'esbarjo amb font, taules, bancs i un mirador.

Té dedicada la popular sardana «Sota el mas Ventós» d'en Jaume Bonaterra, fill de Vilajuïga.

Prop de la pista de Sant Onofre i ben indicat, surt el camí a Palau. És un antic camí de bon fer, que seguim en baixada.

Ja ben avall, trobem un camí senyalitzat a mà esquerra com «itinerari de la Sureda» que mena a un parell de dòlmens. Poc més enllà, també ben senyalitzat a mà dreta i proper al camí, hi ha el de la Muntanya d'en Caselles. I si ens ve de gust, podem continuar fins al del rec de mas Ventós.

Retornem a Palau-saverdera per veïnat de la Ciutat.